

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-6>

REFUGEES FROM UKRAINE AT LABOUR MARKETS OF POLAND AND GERMANY

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ НА РИНКАХ ПРАЦІ ПОЛЬЩІ ТА НІМЕЧЧИНИ

Brenzovych K. S.

*PhD in Economics,
Associate Professor,
Assistant Professor at the International
Economic Relations Department
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Брензович К. С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

Khyla Ye. P.

*PhD Student at the International
Economic Relations Department
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Хила Є. П.

*аспірантка кафедри міжнародних
економічних відносин
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

Війна спричинила значні потоки біженців з України, зокрема в напрямку країн ЄС. Німеччина та Польща разом прийняли 50% від числа усіх біженців, що покинули Україну за період повномасштабного вторгнення. Станом на кінець 2024 року у Німеччині було видано 1 мільйон 117 тисяч дозволів на перебування українським громадянам, з них 52% отримали українці молодше 34 років, в тому числі 23% – працездатного віку. У Польщі видано 983 тисячі дозволів (68% особам молодше 35 років, з них 23% – працездатного віку) [1]. Таким чином ринок праці Німеччини поповнився на понад 260000, а ринок праці Польщі – на понад 230000 найбільш економічно активних громадян віком 18-35 років. Відтак аналіз особливостей прийому та інтеграції українських біженців в Німеччині та Польщі як країнах, що прийняли найбільше мігрантів з України є доцільним з точки зору розуміння перспектив подальшої долі українців, що нині тимчасово проживають у ЄС. Адже очевидним є факт – затягування конфлікту не сприяє бажанню біженців повертатися, а чим успішнішими будуть спроби українських мігрантів інтегруватися у ринок праці ЄС – тим менше мотивів у них буде повертатися на батьківщину.

Нині, через три роки від початку війни, можна вважати, що політика з підтримки біженців у Польщі орієнтована на мінімальне, базове фінансове забезпечення мігрантів та стимулювання їх до негайного працевлаштування, що призвело до найвищих показників зайнятості та самозайнятості українських біженців серед країн ЄС при одночасно значному рівні надкваліфікації, результатом чого є кваліфікаційні втрати та марнування інтелектуального ресурсу мігрантів. Не дивлячись на високий рівень освіченості громадян України (близько 56% мали вищу освіту), що тимчасово проживають в Польщі, половина біженців працюють на посадах, що не потребують кваліфікації та знання мови, що вочевидь не стимулює мігрантів до вивчення польської мови. Необхідність негайного працевлаштування через складні фінансові та побутові умови призвели до того, що частка українців, працевлаштованих за кваліфікацією у Польщі, значно знизилася порівняно з довоєнним періодом (з 68% у 2021 до 35% у 2023) [2].

З одного боку, складні життєві обставини, наявність малолітніх дітей, родичів з проблемами здоров'я, що потребують догляду та супроводу (у 50% родин, що виїхали до Польщі, були члени родини з хронічними хворобами і у 10% – особи з інвалідністю 3 групи), ускладнювали пошук постійної повноденної роботи. З іншого боку, необхідність найму житла, невисокий рівень соціальної допомоги ставили перед українськими біженцями вимогу працевлаштування, де відповідність кваліфікації та освіти не є пріоритетом. Таким чином мігранти з України певною мірою покрили структурний брак робочої сили на ринку праці Польщі, що спостерігався з початку пандемії коронавірусу (так, навіть у пік пандемії, країна мала одні з найнижчих у ЄС показники безробіття, а у 2021 майже 50% польських компаній заявили про критичний брак робочої сили)[2]. Польща виявила найвищий за країнами ЄС показник працевлаштування серед українських мігрантів, однак при цьому вони головним чином були працевлаштовані у промисловому виробництві, сфері гостинності та громадського харчування, торгівлі та ремонту.

Впродовж останнього часу відчутним є погіршення ставлення до українських мігрантів у польському суспільстві та зведення нанівець так званої «позитивної дискримінації», коли роботодавці надавали українцям пріоритет при розгляді на роботу. На третьому році війни 95% поляків за опитуваннями виступали за скорочення і скасування пільг для українців) [3], що може призвести до переїзду в іншу країну з кращими умовами, повернення біженців батьківщину або ж подальшого поглиблення розриву на ринку праці між працюючими поляками та

українськими біженцями, що залишаться в Польщі. Тож на наше переконання, політика прийому та інтеграції українських біженців у ринок праці Польщі сприяє заповненню українцями посад з мінімальними вимогами до кваліфікації, яких зараз критично потребує економіка Польщі. Українська ж економіка втрачає вдвічі – вперше через втрату кваліфікованих біженців, що виїхали та вже не повернуться, та вдруге – через втрату з часом біженцями, що тимчасово перебувають у Польщі і планують повернутися на Батьківщину, навиків через роботу поза кваліфікацією.

Попри значно нижчий ніж у Польщі рівень працевлаштування українців у Німеччині, структура зайнятості свідчить про ефективність використання насамперед інтелектуального капіталу мігрантів. За даними дослідження [4], 83% працевлаштованих українців віднесені до «білих комірців», тобто зайнятих здебільше інтелектуальною працею, 8% становлять «блакитні комірці» та 8% є самозанятими. Політика Німеччини щодо інтеграції біженців, на відміну від Польщі, передбачає досить високий рівень фінансового забезпечення (виплати у 1.5-2 рази перевищують за обсягами ті, що призначені урядом Польщі) [5], і зорієнтована на ефективну інтеграцію українців з метою працевлаштування за кваліфікацією у довгостроковій перспективі. Українців розглядають як робочу силу, що якістю здобутої освіти та кваліфікації значно випереджає працівників з Афганістану, Еритреї, Іраку, Ірану, Ірану, Нігерії, Пакистану, Сомалі та Сирії. У той час як 68% біженців з цих країн можуть виконувати лише некваліфіковані роботи, агентство з працевлаштування Bundesagentur für Arbeit класифікує 100% українців як кваліфікованих працівників [6].

Понад половина українців працездатного віку в Німеччині склали інтеграційні курси, що включають вивчення мови та особливостей життя у Німеччині та є обов'язковими для тих, хто отримує соціальні виплати. Ще понад 65000 українців готуються до виходу на ринок праці через професійне та університетське навчання [7]. Також німецький уряд підтримує довгострокове працевлаштування та пропонує соціальні пільги тим українцям, що працевлаштувалися і працюють у одного роботодавця понад 1 рік. Серед недоліків німецької системи інтеграції мігрантів – складна та відмінна у різних федеральних землях система визнання кваліфікацій та обмежений доступ до навчання біженців шкільного віку через брак місць у навчальних закладах, що обмежує батьків у пошуку роботи.

Таким чином, порівняння моделей інтеграції українців на ринку праці в Польщі та Німеччині свідчить, що перша спрямована на

досягнення короткострокових цілей, що призводить до низької соціальної адаптації біженців, втрати кваліфікації через працевлаштування на невідповідних освіті та попередньому досвіду роботи посадах. І навпаки, стратегія довгострокової інтеграції українців у Німеччині є сприятливою з точки зору заповнення прогалін на ринку праці молодими фахівцями з України у перспективі. Високі вимоги від роботодавців щодо кваліфікації компенсуються можливостями здобуття необхідних для інтеграції знань на безкоштовній основі з одночасною фінансовою допомогою та більш лояльною суспільною підтримкою. Таким чином, українці на ринку праці Польщі є здебільшого працевлаштовані, але з незначними перспективами кар'єрного зростання та обмеженими сферами використання у роботі освіти та кваліфікації, здобутої в Україні. У Німеччині, попри невисокі показники зайнятості, активно використовується та нагромаджується інтелектуальний капітал біженців за рахунок навчання, працевлаштування українців з вищою освітою у сферах використання інтелектуальної праці.

Література:

1. Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex – monthly data. *Eurostat*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asytpsm__custom_15041932/default/table?lang=en (Accessed January 20, 2025).

2. Uchodźcy na rynku pracy w Polsce. *Deloitte*. March 2024. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106993> (Accessed January 10, 2025).

3. Polish attitudes toward Ukrainian refugees deteriorating, survey shows. *The Kyiv Independent*. URL: <https://kyivindependent.com/polish-attitudes-toward-ukrainian-refugees-deteriorating-survey-says/> (Accessed January 10, 2025).

4. Ukrainian refugees in Germany: Escape, arrival and everyday life. *BAMF Brief Analysis*. URL: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Forschung/Kurzanalysen/kurzanalyse4-2022-ukr-gefluechtete.pdf?__blob=publicationFile&v=14 (Accessed January 10, 2025).

5. Фінансова допомога українцям у країнах Європи і правила перебування у 2025 році. *Час Time*. URL: <https://chas.news/current/finansova-dopomoga-ukraintsyam-u-krainah-evropi-i-pravila-prenebuvannya-u-2025-rotsi> (дата звернення: 20.01.2025).

6. Monatsbericht zum Arbeits- und Ausbildungsmarkt. *Bundesagentur für Arbeit*. Januar 2024. URL: <https://www.arbeitsagentur.de/datei/>

arbeitsmarktbericht-januar-2024_ba046924.pdf (Accessed January 21, 2025).

7. Заява щодо інтеграції українських біженців на ринку праці у Німеччині. *PRESSEMITTEILUNGEN DER DEUTSCHEN BISCHOFSKONFERENZ*. URL: https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/diverse_downloads/presse_2024/2024-178-ukrainisch-Stellungnahme-zur-Arbeitsmarktintegration-ukrainischer-Gefluechteter-in-Deutschland.pdf (Accessed January 21, 2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-7>

**ASSESSMENT OF FACTORS INFLUENCE ON THE FORMATION
OF THE INVESTMENT CLIMATE IN THE ECONOMY
OF UKRAINE THROUGH THE PRISM OF WORLD
GLOBALIZATION**

**ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ
КРИЗЬ ПРИЗМУ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Vakulich M. M.

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Doctoral Student
Educational and Scientific Institute
«Prydniprovsk State Academy
of Civil Engineering and Architecture»
of Ukrainian State University
of Science and Technologies
Dnipro, Ukraine*

Вакулич М. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант,
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
Українського державного
університету науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

В умовах сучасного розвитку світової економічної системи, що характеризується глобалізацією міжнародної кооперації та інтеграції виробничої, фінансової, науково-технічної та інших сфер ведення бізнесу, сталий розвиток держав досягається при поєднанні двох основних цілей: фокусуванні суспільства та інститутів державного управління на потребах та вимогах людини, що забезпечує соціальну та культурну сталість розвитку держави, та фокусуванні на економічному